

ऊहपक्षेऽपि किमेकवचनान्तस्य यजमानार्थो द्विवचनान्तस्या-
 ग्रीषोमौ देवते इत्येवमर्थभेदः, किंवा शब्दद्वयस्यैक एवार्थ
 इति संशयः । एकार्थत्वपक्षेपि यजमान एवार्थो देवतैव वेति
 संशयः । तत्राग्रीषोमीये पक्षौ यजमानोऽग्रीषोमौ चेति त्रयो
 मेधस्य पतयः, तेष्वेकवचनस्य द्विवचनस्याचान्यायनिगदत्वेन
 प्रकृतावविवक्षितस्य वचनस्य विवृतावनूह इत्याद्यः पक्षः ।
 प्रकृतौ समवेतार्थत्वे सम्पादयितुं शक्ये सत्यन्यायनिगदत्वाभा-
 वाद्विवृतावनूहः कर्त्तव्य इति द्वितीयः पक्षः । अस्मिन् द्वितीय-
 पक्षेऽपि प्रकृतावुपन्यस्तप्रकारेणार्थभेदाद्विवृतिषु बज्रयजमान-
 युक्तास्वहीनादिषु यजमानानुसारेणैकवचनान्त ऊहनीयः ।
 सोऽयं शाखाविकल्पेन प्रथमः पक्षः । शाखाभेदेन पाठभेदेऽपि
 मन्त्रभेदाभावादर्थभेदो न युक्तः, किन्त्वेक एवार्थ इति पक्षान्तरं ।
 तदापि देवतायाः सम्प्रदानत्वेन स्वामित्वाभावान्मेधपतिशब्द-
 योग्यता नास्तीति यजमान एव तच्छब्दार्थः । तस्मिंश्च यज-
 माने स्वत एकत्वं जायया सह द्वित्वमित्येकवचनद्विवचने उभे
 अपि समवेतार्थे । ततो यजमानद्वयोपेतायां विवृतावेकवचनान्तो
 द्वित्वेनोहनीय द्विवचनान्तो बज्रत्वेनेति पूर्वः पक्षः । मेधस्य यज-
 मानार्थत्वं नैव शासनीयं, तस्य सिद्धत्वाद्देवतार्थत्वं त्वशासनीयं ।
 ततो मेधमाशासना इत्येतद्देवतायां समवेतार्थं सम्प्रदानस्याप्यु-
 द्देश्यत्वेन प्राधान्यान्मेधपतित्वं अविरुद्धं । देवत्वाकारेणैकत्वादग्नि-
 त्वसोमत्वाकारेण द्वित्वाच्चैकवचनद्विवचने उपपद्येते । तस्माद्देव-
 तानुसारेण विवृतावनूह इति राद्धान्तः । तत्रैवान्यच्चिन्तितम् ।